



دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی فضای جغرافیایی

سال بیست‌وسوم، شماره‌ی ۸۲
تابستان ۱۴۰۲، صفحات ۱۷۷-۱۵۵

DOI:10.52547/GeoSpa.23.2.155

فرزاد کرمی^۱
* حمید برقی^۲
یوسف قنبری^۳

بررسی عوامل مؤثر در تحقق حکمروایی شایسته محلی: مورد پژوهش (روستاهای بخش مرکزی شهرستان پل دختر و بخش موسیان شهرستان دهلران)

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۱۲

چکیده

امروزه در مقایسه با گذشته، توسعه‌ی روستایی، با مفهوم مدیریت، پیوندی گسترده یافته است. مدیریت کارآمد روستایی نیازمند بهره‌گیری از دیدگاه‌های نوین مدیریتی در فرایند توسعه از جمله حکمروایی خوب و به‌ویژه، حکمروایی شایسته‌ی روستایی است. در این راستا، پژوهش کنونی باهدف تبیین و بررسی مؤلفه‌های اثرگذار بر تحقق حکمروایی خوب در فضاهای سکونتگاهی روستایی بخش مرکزی شهرستان پل دختر و همچنین بخش موسیان شهرستان دهلران تدوین شده است. گردآوری داده‌ها مبتنی بر منابع کتابخانه‌ای و پیمایشی با ابزار پرسش‌نامه و جامعه‌ی آماری خبرگان و کارشناسان گسترده‌ی موردپژوهش است. نتایج روابط علی در روش دیمتل گویای آن است که در بخش مرکزی شهرستان پل دختر، مؤلفه‌های کارایی و اثربخشی اثرگذارترین و قانون‌مندی، اثرپذیرت رین شاخص و در بخش موسیان شهرستان دهلران، مؤلفه‌ی شفافیت، اثرگذارترین و عدالت‌محوری، اثرپذیرت رین شاخص حکمروایی شایسته‌ی روستایی هستند. نتایج ضریب همبستگی نشان داد که بین مؤلفه‌های حکمروایی روستایی (مشارکت، پاسخگویی، قانون‌مندی، مسئولیت‌پذیری، توافق گروهی، عدالت‌محوری، شفافیت، کارایی و اثربخشی) در بخش مرکزی شهرستان پل دختر با پایداری روستایی و همه‌ی مؤلفه‌های آن، به‌جز پایداری اجتماعی،

۱- دانشجوی دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

۲- گروه آموزشی جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول). E-mail: h.barghi@geo.ac.ir

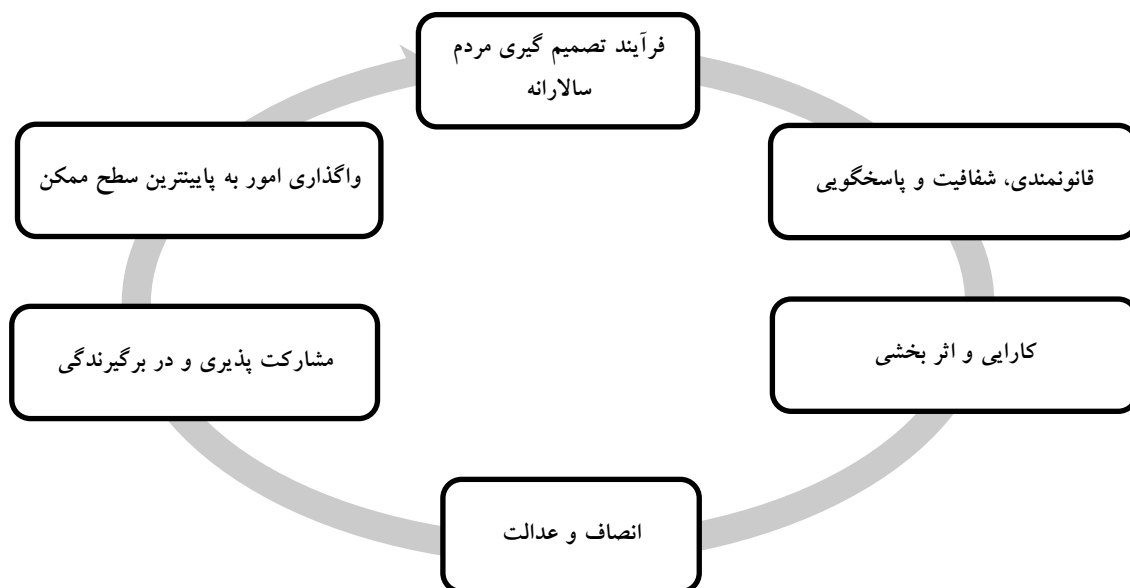
۳- گروه آموزشی جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد ($p \leq 0.05$). و در بخش موسیان شهرستان دهلران میان مؤلفه‌های حکمروایی روستایی با مؤلفه‌های پایداری به‌جز زیست‌محیطی رابطه معنی‌داری مشاهده شده است ($p \geq 0.05$). و نیز یافته‌های آزمون توکی نشان می‌دهد که روستاهای بخش موسیان وضعیت بهتری از لحاظ پایداری نسبت به بخش مرکزی دارند.

واژگان کلیدی: حکمروایی خوب، حکمروایی شایسته‌ی روستایی، توسعه‌ی پایدار روستایی، بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر، بخش موسیان شهرستان دهلران.

مقدمه

پژوهشگران علوم مختلف از سالیان قبل برای رفع مشکلات نواحی و جوامع روستایی مانند فقر، بیکاری، مهاجرت و ... تلاش کرده‌اند و بر اساس دیدگاه یا زمینه مطالعاتی خود، هریک جنبه‌های مختلفی را مدنظر داشته و راهکارهای مختلفی را بهبود وضعیت جوامع روستایی پیشنهاد کرده‌اند. در این میان اعتقاد برخی از محققان بر این است که برای حل مسائل و مشکلات نواحی روستایی باید به همه جنبه‌ها توجه کرد و توسعه جوامع روستایی باید پایدار باشد. می‌توان چنین گفت که همه مسائل و مشکلات روستایی در نهایت باید توسط سیستم مدیریت یا اداره آن حل شود و در واقع اگر بخواهیم راه‌حلی با در نظر گرفتن همه جوانب ارائه کنیم باید به مدیریت و شیوه اداره روستاها یا حکمروایی در آن‌ها توجه کنیم. این دیدگاه در مطالعات محققان مختلف و در کشورهای متفاوت مورد توجه قرار گرفته است. در واقع مسئله اصلی این پژوهش این است که با توجه به وجود مشکلاتی مانند فقر روستایی، بیکاری، مهاجرت، مسائل مربوط به کشاورزی و با شناخت وضعیت روستاها از نظر شاخص‌های توسعه پایدار و عواملی که می‌تواند به تحقق مدیریت مطلوب‌تر یا حکمروایی خوب در روستاها کمک کند، را معرفی نماید. برای درک بهتر مسئله، ابتدا نیاز به تعریف واژه حکمروایی است و می‌توان چنین گفت که واژه حکمروایی، مجموعه‌ای وسیعی از روش‌هایی را شامل می‌شود که برای اداره امور مشترک بین بخش‌های دولتی، عمومی، خصوصی و جامعه مدنی به کار گرفته می‌شود. برنامه توسعه سازمان ملل متحد، حکمروایی را چنین تعریف می‌کند: اعمال اقتدار اقتصادی، سیاسی و اداری برای اداره امور کشور- در تمام سطوح قلمرویی- شامل ابزارهایی که حکومت با آن‌ها انسجام و یکپارچگی اجتماعی را ترویج می‌دهد و رفاه و بهگشت زندگی مردم را تضمین می‌نماید (Meydari et al., 2005) و این اعمال اقتدار، شیوه‌های مدیریت و اداره امور جامعه در یک کشور و رابطه شهروندان و حکومت‌کنندگان است. اهمیت این مسئله هنگامی برجسته‌تر می‌شود که برای بسیج و بکار گرفتن منابع نوین در سطح اجتماع محلی، نیاز به رابطه‌ای دوسویه و مشارکتی فراگیر است که به‌تنهایی با اعمال اقتدار حکومت از بالا به دست نمی‌آید و توجه به حکمروایی، موجب به چرخ توسعه آوردن منابع از پایین خواهد شد معیارهای برای خوب شدن حکمروایی در نظر گرفته می‌شود معیارهای کم‌وبیش مورد توافق همگانی در این خصوص عبارت‌اند از:



شکل ۱: معیارهای کلی حکمروایی خوب (Sarraf, 2008: 7)

Figure 1: The general criteria of good governance (Sarraf, 2008: 7)

مجموع معیارهای گفته شده باید در همبستگی و تقویت متقابل، بررسی و نگریسته شود (Sarrafi, 2008: 7; saidi, 2008). حکمروایی خوب به عنوان امری جوهری در توسعه پایدار بحث اصلی در گفتمان توسعه است که به طور نمادین، بیانگر تغییر پارادایم نقش دولت‌هاست. در همین چارچوب، می‌توان حکمروایی را به مثابه مکانی - فضایی شدن قدرت دولت و تقسیم آن به سطوح مختلف (جهانی، ملی، سازمانی، جوامع محلی) همراه با مشارکت مردم، نهادهای محلی و سازمان‌های غیردولتی دانست که این اطمینان ایجاد شود که صدای فقیرترین، کوچک‌ترین و آسیب‌پذیرترین افراد و گروه‌های جامعه و مکان‌های زیست دور و در حاشیه به گوش تصمیم‌گیرندگان در هنگام تخصیص منابع عمومی رسیده و بین تمامی ذی‌نفعان (دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی) اجماع نظر و توافق به وجود آید (Roknedine Eftekhari et al., 2012: 2). در خصوص حکمروایی فضایی، پارادایم نوین روستایی، نیازمند تغییرات اساسی و مهمی است به نحوی که بتواند ضمن درک و عملیاتی نمودن سیاست‌های مختلف، اثرات متقابل رویکرد چند سطحی حکمروایی را در برگیرد (OECD, 2016 - 2017). افزون بر این با توجه به ناکافی بودن ساختار سلسله مراتبی سنتی در اثربخشی و تنظیم سیاست‌های اتخاذ شده، حکمروایی خوب نیازمند توجه به روابط عمودی و افقی سطوح مختلف فضایی (ملی، محلی) است (OECD, 2016 - 2017). در طول دهه‌های اخیر حکومت محلی روستایی در بیشتر کشورها با تغییرات زیادی همراه بوده است. میزان و اهمیت این تغییرات با متناسب با هر کشوری متفاوت بوده است، لذا، در یک مفهوم وسیع‌تر، حکومت محلی روستایی از دوره پدرسالاری^۴ به دوره دولت‌گرا^۵ و نهایتاً به «حکمروایی»^۶ در آستانه قرن بیست و یکم تغییر کرده است. این تغییرات تحولات نشان می‌دهد که او لا

4- Paternalist

5- Statist

6- governance

بخشی از باز ساخت روستایی بوده و اینکه نقشی برای شکل‌گیری و اجرای سیاست روستایی، توزیع قدرت، سامان‌دهی اقتصاد و جوامع در نواحی روستایی بوده است (woods, 2005: 160). در همین راستا، حکمروایی روستایی علاوه بر اینکه تصمیمات و سیاست‌های توسعه روستا را به اجرا درمی‌آورد، با منافع ملی، منطقه‌ای و محلی نیز همسو بوده است. بنابراین، در این پارادایم بیشترین تأکید بر تقویت مسیر عمومی اندیشه و مدیریت توسعه‌ای است تا مردم و شهروندان ساکن در روستاها، بتوانند برای سرنوشتشان تصمیم بگیرند. همچنین می‌توان گفت که اولویت‌های توسعه پایدار سرزمین، مبتنی بر اجماع جامعه محلی باید باشد تا فرایند تصمیم‌گیری درباره نحوه تخصیص منابع برای کلیه مردم هموارتر گردد (UNDP, 2002). در واقع؛ حکمروایی شایسته می‌تواند به توسعه، ارتقاء کیفیت زندگی و کاهش فقر در نواحی روستایی منجر شود. در کشور ما نیز در مورد حکمروایی خوب در نواحی شهری (Firouzi, 2017: 265-284) و همچنین در نواحی روستایی (kabiri, 2019: 75-97) پژوهش‌هایی انجام گرفته است اما نوآوری پژوهش حاضر در استفاده از روش‌های نوین و ترکیبی و همچنین شناختن وضعیت موجود روستاها از نظر شاخص پایداری و سپس مشخص کردن وضعیت عوامل اثرگذار در حکمروایی در هر ناحیه می‌باشد. با توجه به مبانی نظری که در بالا آورده شد، برای رسیدن به هدف این پژوهش که شناسایی وضعیت عوامل مؤثر در تحقق حکمروایی خوب در روستاهای دو بخش موسیان و دهلران می‌باشد، اقدام به واکاوی مؤلفه‌های حکمروایی خوب محلی در سکونتگاه‌های روستایی و میزان توجه به این مؤلفه‌ها در سطوح عملیاتی محدوده مورد مطالعه و مقایسه تطبیقی این ویژگی‌ها در این دو بخش گردید. در این راستا پژوهش حاضر تلاش دارد تا به این سؤال پاسخ دهد که عوامل مؤثر در حکمروایی شایسته محلی در سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر و بخش موسیان شهرستان دهلران کدام‌اند؟

پیشینه تحقیق

برای پاسخ به سؤال اصلی پژوهش در ابتدا لازم است توضیح کامل‌تری در مورد رویکرد یا نوع نگاه به مسئله و حکمروایی خوب و چرایی انتخاب آن داده شود. مفهوم حکمروایی در نشست ریو ۲۰۱۲ به‌عنوان یکی از مباحث اصلی توسعه پایدار معرفی شد (Oliveira et al., 2013: 138) این مفهوم جایگزینی برای روش‌های سنتی مدیریت و حکومت تلقی شده و به‌عنوان یک‌نهاد غیردولتی و سازمان سیاسی که برای رسیدگی به مشکلات سیاست‌گذاری به وجود آمده‌اند تعریف شده است. (Uson et al., 2016: 63). بحث حکمروایی خوب در پایان جنگ سرد در محافل بین‌المللی به‌عنوان یک اصل مطرح گردید (Manyi, 2007: 30). اخیراً با مفاهیمی همچون دموکراسی، جامعه مدنی، مشارکت عمومی، حقوق انسانی و توسعه اجتماعی پایدار معنا پیدا می‌کند (Zahdi et al., 2012: 56) در این راستا، حکمروایی خوب فرایندی است که معیارهای مانند مدیریت امور عمومی بر اساس قانون و مشارکت گسترده مردم، شفافیت، برابری، کارایی و اثربخشی، پاسخ‌گویی، عدالت، حساب‌پذیری همراه است (United Nations Development Programme, 2002; Graham, 2003).

اگرچه تمرکز حکمروایی خوب بیشتر در سطح کلان مطرح است و کمتر در سطوح محلی مورد توجه قرار دارد (Woreda, 2017: 131). حکمروایی خوب در طی سال‌های اخیر مورد بسیاری از مجامع و سازمان‌های بین‌المللی قرار گرفت است و به نظر می‌رسد که در ادبیات توسعه بین توسعه پایدار و حکمروایی خوب ارتباط نزدیکی برقرار بوده و این امر بررسی آن را در سطح ملی تا محلی دوچندان می‌کند (Matova, 2002: 122, Dwyer, 2013, Frank et al., 2009, et al.). اهمیت این موضوع زمانی قابل درک است که کاهش فقر، اشتغال و رفاه پایدار، حفظ و صیانت از محیط‌زیست به همراه داشته باشد (Bemile and Boateng, 2015: 154)؛ بنابراین، رویکرد فوق از جمله جدیدترین رویکردهای است که در زمینه مدیریت پایدار روستایی مطرح شده است (Pazoki, 2020: 93-112). امروزه در مباحث و ادبیات موجود در ارتباط با سیاست گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه در نواحی روستایی، کمتر منبعی را می‌توان پیدا نمود که در آن موضوع حکمروایی مورد بحث قرار نگرفته باشد (Farajirad et al., 2013: 143). موضوع حکمروایی خوب روستایی به نوعی فراهم‌کننده و بسترسازی برای مشارکت حکومت‌ها و اجتماعات محلی برای پیاده کردن سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی می‌باشد (norouzi et al., 2018: 649-663).

علیرغم پذیرش اهمیت و جایگاه حکمروایی خوب در مجامع علمی بین‌المللی، هنوز هم تفاوت‌هایی در تبیین نظری، مقدمات اجرایی، چهارچوب‌ها و قلمرو موضوعی آن وجود دارد (said, 2008: 333). برخی از جنبه‌های مهم حکمروایی خوب که در مطالعات مختلف به آن اشاره شده به‌طور خلاصه شامل موارد زیر است: پایداری، محیط و سیاست‌های برنامه‌ریزی فضایی در سطوح محلی، مفاهیم رهبری، حکمروایی و روابط بین این دو مقوله، پیش‌بینی مکانیزم مشارکت ذینفعان بخشی و محلی، افزایش ظرفیت‌های منحصربه‌فرد منابع توسعه‌ای، فرآیند شناسایی و درگیری اجتماعات محلی در تصمیم‌گیری‌های مربوط به برنامه‌ریزی فضایی (Macken walsh, 2011; Andrew, 2016; Vitudes, 2016; Beer, 2014).

افزون بر این حکمروایی عموماً در ارتباط با فرآیند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری تعریف شده است که بر اساس آن تصمیم‌گیری‌ها باید به صورت جمعی با مشارکت ذی‌نفعان چندگانه و به صورت فرآیندی شفاف و پاسخگویان صورت بگیرد (Farajirad, 2013: 57). به‌طور خلاصه می‌توان چنین بیان داشت که اگر قرار به حل مسائل و مشکلات متعدد روستاها باشد، باید مدیریت این کار را انجام دهد و این شیوه اداره نواحی روستایی یا حکمروایی است که باید به گونه‌ای اتخاذ شود که منجر به توسعه روستاها و حل مشکلات شود.

رویکردها و نظریه‌های حکمروایی خوب روستایی

مهم‌ترین رویکردهای نظری که با موضوع تحقیق قرابت بیشتری دارند به شرح زیر آمده‌اند:

توانمندسازی

در این نظریه، سه عنصر اصلی «رشد و آگاهی توأم با انتقاد»؛ «توسعه ظرفیت‌ها برای تحول کارساز بر اساس واقعیت‌ها» و «تقویت سازمانها و سازماندهی مردم» نقش کلیدی دارند.

رویکرد توسعه مشارکتی:

مشارکت مردم می‌تواند پایداری را تضمین، فعالیت‌های توسعه را موثرتر، ظرفیت‌های محلی را ایجاد و توسعه متعادل، متوازن و پایدار حاصل آورد.

حکمروایی جوامع محلی

در یک دیدگاه وسیع‌تر، حکمروایی به صورت جوامع محلی بر اساس یک برداشت توافق‌آمیز از جامعه محلی و مشارکت مثبت اعضایش در موضوعات مشترک ایجاد شده است در این رویکرد تاکید بر حکمروایی مردم سالار، نیازمند سازوکارهایی است که از طریق شهروندان به طور عادی در فرایند سیاستگذاری فراگیرتر باشد

شکل ۲: مهم‌ترین رویکردهای نظری مرتبط با موضوع تحقیق: مأخذ، (Norouzi and Ebrahimi, 2018).

Figure 2: The most important theoretical approaches related to the research topic: Source, (Norouzi and Ebrahimi, 2018).

در جدول (۱)، به صورت اجمالی پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی صورت گرفته است که به چند مورد آن اشاره شده است.

جدول ۱- پیشینه تحقیق

Table 1- background research

محققان	نتایج تحقیق
Frans et al (2009)	رویکرد مدیریتی برای توسعه اجتماعات در سیاست‌های روستایی ایالات متحده روستایی کاملاً رایج است. نتایج نشان می‌دهد که دولت‌های مرکزی رویه‌های جدیدی را به منظور تصمیم‌گیری از طریق تکنیک‌های مدیریتی نظیر؛ سیستم‌ها و ابزارهای اجرایی اتخاذ می‌کنند. همچنین ارزش‌های مدیریتی مانند؛ توانمندسازی محلی و کارآفرینی در سطوح پایین حکمروایی تقویت می‌شود. این در حالی است که دولت‌های فدرال موانع سازمانی را برای توسعه ایجاد نموده که سبب می‌گردد فرصت کمی برای ابتکارات محلی ایجاد گردد که به منظور برون‌رفت از این مشکل رهبری اجتماعات به‌عنوان یک عامل اثرگذار و کلیدی برای رفع این موانع عمل می‌کند (Darvishi, 2019).
Raja Kasim et al (2013)	هدف اصلی این پژوهش ایجاد مرکز تحول روستایی گسترش بازار برای حمایت از محصولات بومی می‌باشد، تمرکز فقط بر دو جنبه بازارهای خصوصی و عمومی محدود شده است از مدل‌هایی نوین نوآوری برای پاسخگویی به نیاز حکومت‌داری برای تجارت کشاورزی استفاده شده است که از نتایج این تحقیق انتظار می‌رود به تدوین سیاست‌های جدید و راهکارهای قابل‌اعتماد برای ارزیابی مدل مدیریت نوآورانه و پایدار روستایی برای مؤسسات جهانی کمک کند.
Arora-Jonsson (2017)	در پژوهشی به نقش آزادی و مشارکت مردمی در حاکمیت جدید روستایی با محوریت سیاست خرد دموکراسی در سوئد پرداختند و به تشریح این موضوع پرداختند که انجمن‌های داوطلبانه و مردمی نقش اصلی در تدوین و سیاست‌های روستایی و ارائه استراتژی‌های توسعه روستایی سوئد دارند.
Zhenning et al (2018)	در این تحقیق، معضل توسعه زمین و حکمرانی در روستایی چین به صورت یک مطالعه مقایسه‌ای مبتنی بر سه شهر در استان ژجیانگ را مورد بررسی قرار داده‌اند؛ نتایج حاکی از لزوم توجه بیشتر به انگیزه‌های خانه‌سازی روستایی، علائق ذینفعان و میزان بودجه تخصیص داده به این امر و نقش دولت به‌عنوان یکی از ارکان حکمروایی روستایی در آینده این پروژه است.

ادامه جدول ۱- پیشینه تحقیق

Continue of table 1- background research

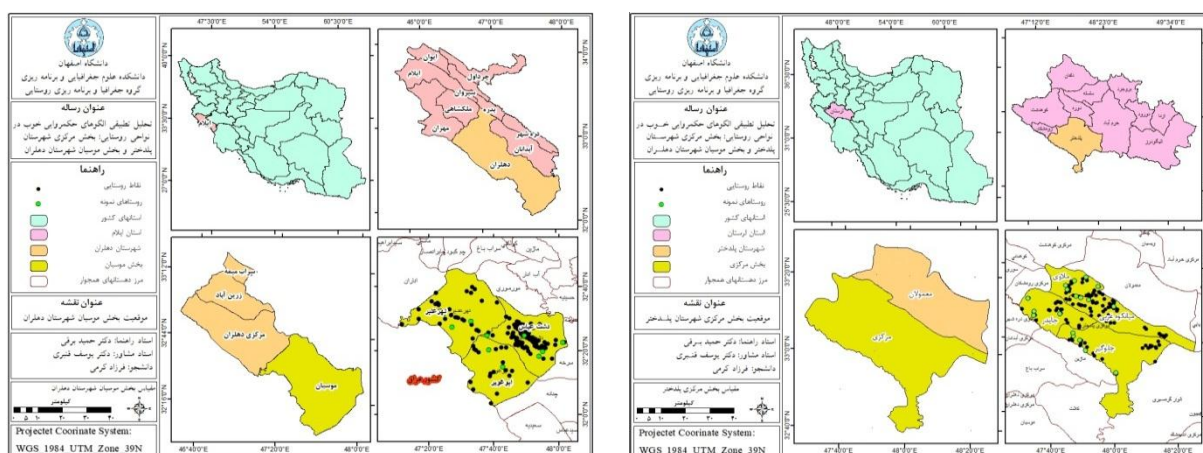
<p>به بررسی اثر حکمروایی خوب روستایی در افزایش کیفیت محیطی سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان نیشابور پرداخته‌اند. به‌منظور سنجش متغیر حکمروایی از شاخص‌های مشارکت، بینش راهبردی، مسئولیت‌پذیری و ... و از کیفیت محیط مسکونی، کیفیت زیرساخت و ... برای سنجش کیفیت کالبدی سکونتگاه‌های روستایی استفاده کرده‌اند. با استفاده از آزمون پیرسون به این نتیجه رسیده‌اند که بهبود عملکرد حکمروایی منجر به افزایش کیفیت کالبدی می‌شود. و نتایج PLS نشان داده است که حکمروایی خوب به میزان ۶۲ درصد بر بهبود کیفیت کالبدی سکونتگاه‌ها تأثیر دارد. به دلیل توجه نکردن به ساخت اصولی مسکن روستایی، نامناسب بودن وضعیت راه‌های روستایی و ... که می‌تواند نتیجه انتخاب فرد نامناسب به‌عنوان مدیر محلی، آشنا نبودن مدیران به قوانین و مقررات، اطلاع نداشتن از نقاط قوت و ضعف نواحی روستایی باعث کاهش کیفیت کالبدی در سکونتگاه‌های روستایی شده است.</p>	Anabestani and Soleymani (2019)
<p>در تحقیقی با عنوان اقتصاد پایدار روستایی با محوریت حکمروایی محلی یا دولتی؟ به دنبال ارائه توسعه مدل‌های خرد پایداری و تدوین سیاست‌هایی برای کاهش فقر در جوامع روستایی در شرق سومبا با مدیریت محلی خوب روستایی بوده‌اند، آن‌ها با استفاده از معادلات ساختاری (SEM) نقش واسطه‌ای عوامل حکمرانی در پایداری اقتصاد خرد را نشان داده‌اند. به این نتیجه رسیده‌اند که صندوق اطلاعات مالی باید نگرش مثبت خود را به محیط‌زیست و روش‌های سبز را برای دستیابی به پایداری بکار ببرد تا توانایی روند تحول به‌طرف یک (MFI) سبز را داشته باشد که در درازمدت از طریق حمایت از حکمرانی خوب زنده بماند.</p>	Rambu Atahau et al (2020)
<p>در تحقیقی با عنوان حکمروایی خوب راهبردی برای کاهش فقر روستایی تدوین کرده‌اند؛ نتایج حاصل از پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد، حکمروایی خوب با دارا بودن شاخص‌هایی نظیر مشارکت، قانون‌گرایی و ... از طریق راهکارهای افزایش مشارکت فقرا، افزایش قابلیت‌های فقرا از طریق بهبود خدمات اساسی، ایجاد فرصت‌های اقتصادی از طریق افزایش میزان دسترسی به بازار، ایجاد تور ایمنی مناسب در برابر شوک‌های اقتصادی و تأمین امنیت فقرا در برابر فساد، جرم و جنایت، سبب کاهش فقر می‌شود. به‌گونه‌ای که حکمروایی خوب با بهبود شرایط حکومت، افزایش آزادی و دخالت مردم در تعیین سرنوشت خود و طراحی برنامه‌های توسعه توسط خود مردم سبب ایجاد فرآیندهای نوین اداری، تغییر شیوه‌های تأمین معاش و در نتیجه کاهش فقر خواهد شد.</p>	Dadvar khani et al(2011)
<p>به مطالعه بنیان‌های نظری حکمروایی خوب در فرایند مدیریت روستایی نوین پرداخته‌اند و معتقدند حکمروایی روستایی به‌عنوان فرایندی نوین در حکومت با دارا بودن شاخص‌های خاص خود می‌تواند مبحث نوینی در زمینه مدیریت روستایی مطرح کند و سبب توانمندسازی ساکنین نواحی روستایی در زمینه متفاوت مدیریت اعم از تصمیم‌سازی، اجرا و ارزیابی گردد. بنابراین این رویکرد با اصول، معیارها و شاخص‌های حکمروایی خوب می‌تواند رویکردی مطلوب در ساختار نوین مدیریت روستایی و همچنین نقشی وادارنده در روند توسعه پایدار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فضایی و مدیریت توسعه روستایی داشته باشد.</p>	Rahmani Fazli et al (2015)
<p>الگوی فضایی حکمروایی خوب روستایی پیرامون کلان‌شهر کرج را مورد مطالعه قرار دادند؛ بررسی نتایج حاصل از رتبه شاخص‌ها در حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی نشانگر آن است که مشارکت، شفافیت، پاسخگویی و اجماع محوری مهم‌ترین شاخص تأثیرگذار و عدالت محوری، کارایی و اثربخشی، قانونمندی مسئولیت‌پذیری و مشروعیت، ضعیف‌ترین شاخص تأثیرگذار بر حکومت‌های محلی مورد نظر است. در این پژوهش ۵۳ درصد از روستاییان مورد نظر دارای حکمروایی خوب، ۲۵ درصد متوسط و ۲۲ درصد حکمروایی ضعیفی دارند منحنی حکمروایی روستایی از شمال به جنوب وضعیت مطلوبی دارد.</p>	Taleshi et al (2018)
<p>در این تحقیق؛ تحلیل عملکرد مدیریت روستایی با استفاده از شاخص‌های حکمروایی خوب در روستاهای شهرستان زرین‌دشت مطالعه شده است. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که میزان رضایت‌مندی روستاییان شهرستان زرین‌دشت از شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در وضعیت نامناسب قرار دارند.</p>	Khoshfar et al (2019)

موادوروش ها

معرفی محدوده مورد مطالعه

شهرستان پل‌دختر یکی از شهرستان‌های استان لرستان است که در جنوب غرب این استان قرار گرفته است. این شهرستان دارای ۲ بخش بانام‌های مرکزی و معمولان است. بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر، با مساحتی بالغ بر ۲۲۷۵ کیلومتر مربع وسعت دارد. بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای ۱۱۸ آبادی روستایی و ۷۳۳۰ خانوار با ۲۵۴۳۳ نفر

جمعیت روستایی بوده است. شهرستان دهلران به مرکزیت شهر دهلران، در فاصله ۲۳۰ کیلومتری شهر ایلام و در قسمت جنوب استان ایلام قرار گرفته است. این شهرستان متشکل از سه بخش مرکزی دهلران، بخش موسیان و بخش زرین‌آباد و دارای چهار کانون شهری شامل دهلران، موسیان، پهل و میمه می‌باشد. بخش موسیان بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای ۴۰ آبادی روستایی و ۳۳۴۱ خانوار با ۱۴۹۹۶ نفر جمعیت روستایی دارای سه دهستان نهرعنبر، دشت عباس و ابوغویر می‌باشد مساحت کل بخش ۳۰۲۴۹۴ هکتار بوده که از این میزان، دهستان نهر عنبر دارای ۱۲۴۹۰۸ هکتار با دهستان دشت عباس دارای ۸۹۹۲۱ هکتار و دهستان ابوغویر دارای ۸۷۶۶۵ هکتار می‌باشد (شکل ۳ و ۴).



شکل ۳: موقعیت بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر سال (۲۰۱۷) شکل ۴: موقعیت بخش موسیان شهرستان دهلران سال (۲۰۱۷)

Figure 3: Location of the central District of Poledokhtar County (2017) Figure 4: Location of Musian district of Dehloran County (2017)

روش‌شناسی پژوهش

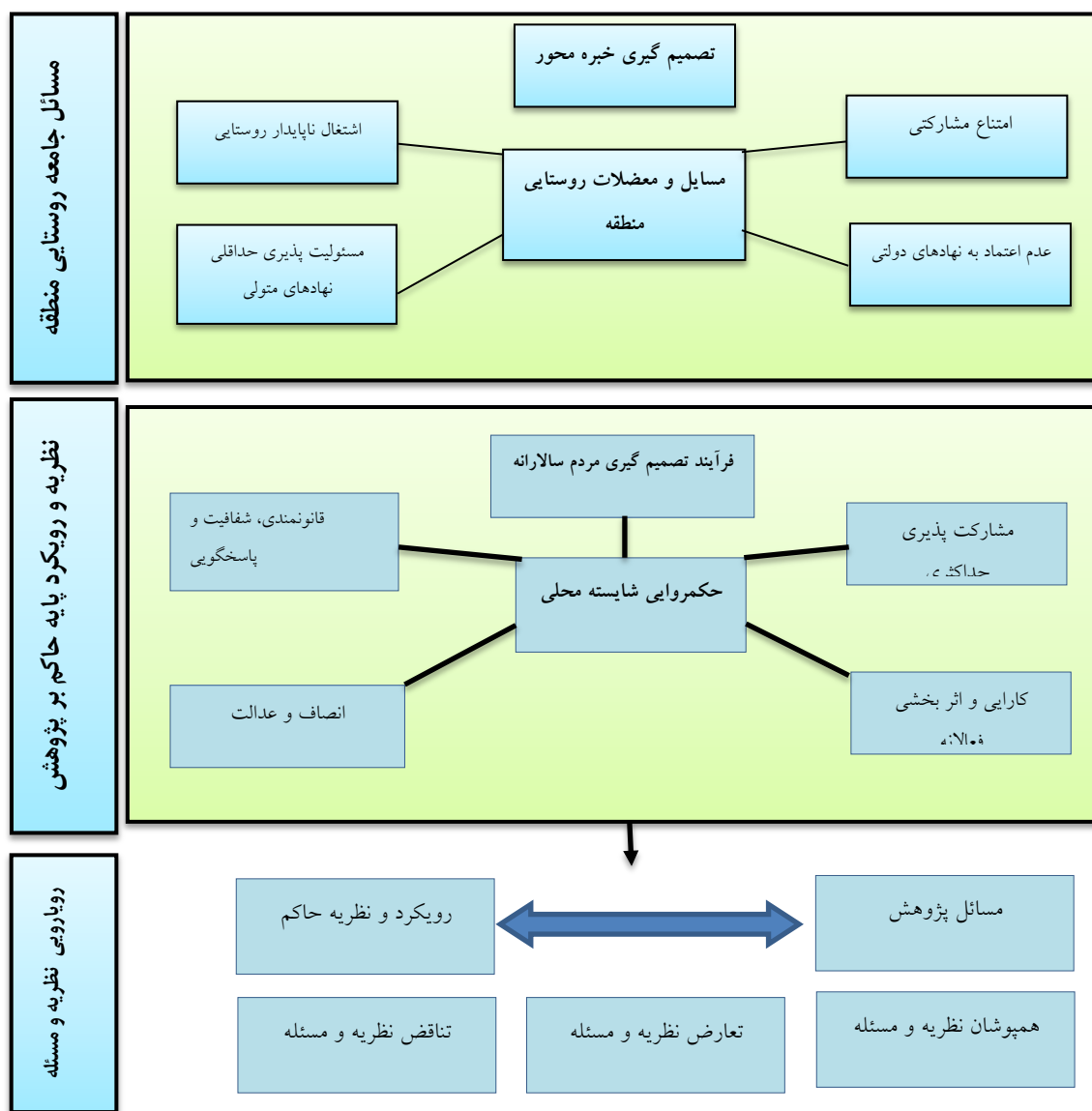
نوع تحقیق، کاربردی؛ روش بکار گرفته توصیفی- تحلیلی مبتنی بر منابع اسنادی- پیمایشی است. جهت تجزیه و تحلیل عوامل علی اثرگذار بر حکمروائی شایسته روستایی در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر و بخش موسیان استان ایلام، از تکنیک دیمتل و از SPSS آزمون‌های (T, Anova, Tukey) برای مقایسه و وضعیت پایداری روستاهای مورد مطالعه استفاده شده است. تکنیک دیمتل یکی از انواع روش‌های تصمیم‌گیری بر اساس مقایسه‌های زوجی است. پس از تشکیل یک ماتریس مقایسه زوجی بین معیارهای این پژوهش استفاده از یک طیف مشخص برای نمره دهی (بدون تأثیر، ۰، تأثیر بسیار کم، ۱، تأثیر کم، ۲، تأثیر زیاد، ۳ و تأثیر بسیار زیاد ۴) استفاده شده است. از هر خبره خواسته می‌شود تا سطحی را که نشان‌دهنده تأثیرات i بر j معیار است، مشخص کند. این مقایسات دوبه‌دو بین هر دو معیار با a_{ij} بیان شده و معیار رتبه‌بندی عدد صحیح از ۱، ۲، ۳، ۴ می‌باشد. بعد از جمع‌آوری اطلاعات، میانگین نظرات خبرگان و متخصصان به صورت مقایسات زوجی در نظر گرفته شده است. در ادامه، اقدام به نرمالیزه کردن ماتریس میانگین ارتباط معیارها پرداخته شده است. در این فرمول k به صورت زیر محاسبه می‌شود. ابتدا جمع تمامی سطرها و ستون‌ها محاسبه می‌شود. معکوس بزرگ‌ترین عدد سطر و ستون k را تشکیل می‌دهد.

رابطه (۱)
$$K = \frac{1}{\max \sum_{j=1}^x ij}$$

بعد از نرمال کردن ماتریس ارتباط مستقیم با استفاده از رابطه زیر اقدام به محاسبه ماتریس ارتباط کامل بین معیارها می شود:

رابطه (۲)
$$T = N \times (1 - N)$$

در نتیجه، معیارهای تأثیرگذار مشخص می شوند به این معنی که این معیارها تأثیر مستقیم بر سایر معیارها در روند تحقق حکمروایی شایسته و به تبع آن توسعه پایدار روستایی دارند. برای سنجش روابط بین حکمروایی شایسته و توسعه پایدار روستایی از آزمون پیرسون، و برای وضعیت پایداری روستاها از آزمون توکی بهره گرفته شده است.



شکل ۵: مدل مفهومی تحقیق

Figure 5: Research conceptual model

بحث و نتایج

بررسی روابط علی مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر در این مرحله، نتایج حاصل از روش دیمتل، برای تعیین روابط میان شاخص‌ها از یکدیگر ارائه شده است. بر این اساس، نتایج اصلی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در شهرستان پل‌دختر به صورت جدول (۲) نشان داده شده است.

جدول ۲- نتایج اصلی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر

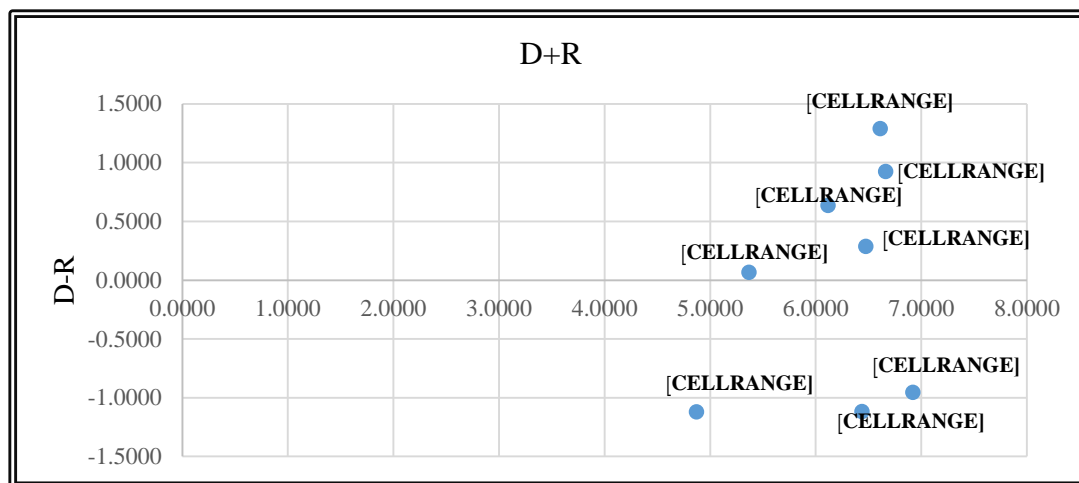
Table 2- The main results of good rural governance indicators in the central district of Poledokhtar county

Di-Ri (تأثیرگذار و تأثیرپذیری)	Di+Ri (میزان اهمیت)	Ri (مجموع ستون)	Di (مجموع سطر)	
۰.۹۲۲۵	۶.۶۶۳۱	۲.۸۷۰۳	۳.۷۹۲۸	مشارکت
-۱.۱۲۲۴	۴.۸۷۲۸	۲.۹۹۷۶	۱.۸۷۵۲	قانونمندی
-۰.۹۵۵۹	۶.۹۲۲۷	۳.۹۳۹۳	۲.۹۸۳۴	پاسخگویی
۰.۲۸۶۷	۶.۴۷۵۴	۳.۰۹۴۳	۳.۳۸۱۰	مسئولیت‌پذیری
-۱.۱۱۹۱	۶.۴۳۹۲	۳.۷۷۹۲	۲.۶۶۰۰	توافق جمعی
۰.۰۶۶۴	۵.۳۶۸۷	۲.۶۵۱۱	۲.۷۱۷۶	عدالت محوری
۱.۲۸۸۲	۶.۶۱۲۳	۲.۶۶۲۰	۳.۹۵۰۳	کارایی و اثربخشی
۰.۶۳۳۵	۶.۱۱۷۰	۲.۷۴۱۸	۳.۳۷۵۳	شفافیت

در جدول (۲) مقدار (Di+Ri) نشان‌دهنده تعامل آن است که آن شاخص تعامل بیشتری با سایر شاخص‌ها دارد. از سوی دیگر مقدار (Di-Ri) نشان می‌دهد که میزان تأثیرپذیری و تأثیرگذاری هر شاخص چگونه است. با وجود این، شاخص‌های که بیشترین تعامل با سایر شاخص‌ها دارند می‌توان به شاخص‌های پاسخگویی، مشارکت و کارایی و اثربخشی به ترتیب امتیازهای (۶/۹۲۲)، (۶/۶۶) و (۶/۶۱) اشاره کرد و هرکدام از آن‌ها با توجه به امتیازهای کسب‌شده در جایگاه‌های اول تا سوم قرار دارند. به عبارتی شاخص پاسخگویی در بین هشت مؤلفه حکمروایی خوب روستایی با دارا بودن بیشترین مقدار (Di+Ri) جز بااهمیت‌ترین و اثرگذارترین شاخص حکمروایی خوب روستایی قلمداد می‌شود. از سوی دیگر شاخص‌هایی که از لحاظ اهمیت در رتبه‌های بعدی قرار دارند می‌توان به عدالت محوری، قانونمندی و شفافیت اشاره کرد.

از سوی دیگر اگر محور عمودی (Di-Ri) مثبت باشد، متغیر موردنظر علی و اگر منفی باشد، آن متغیر معلول است. بر همین منبع، متغیرها از لحاظ علی و معلولی مشخص شدند (شکل ۶). به عبارتی دیگر، اگر شاخص‌های مورد مطالعه بر اساس نتایج حاصل از دیمتل مثبت باشد، آن شاخص‌ها تأثیرگذار و جز روابط علی محسوب می‌شوند و اگر همان شاخص‌ها منفی باشند جز روابط معلول و اثرپذیر شناخته می‌شوند. بر این اساس شاخص‌های مانند کارایی و اثربخشی، مشارکت، شفافیت، مسئولیت‌پذیری و عدالت محوری در دسته معیارهای علت قرار دارند و نتایج حاصل از عوامل علی نشان می‌دهد که شاخص‌هایی مانند کارایی و اثربخشی، شفافیت و مسئولیت‌پذیری بیشترین اثرگذاری

را دارد که کارایی و اثربخشی جز اثرگذارترین شاخص‌ها در توسعه پایدار روستاها شناخته شده است و این امر نشان‌دهنده میزان اهمیت آن در بخش مرکزی شهرستان پلدختر برای توسعه پایدار روستاها بسیار اثرگذار و از اهمیت زیادی برخوردار است. از سوی دیگر، شاخص‌های معلول در زمینه می‌توان به توافق جمعی، پاسخگویی و قانونمندی اشاره کرد که در بین آن‌ها قانونمندی جز اثرپذیرترین شاخص‌ها می‌باشد که تحت تأثیر سایر مؤلفه‌ها قرار دارد و در نتیجه در پایداری و توسعه مطلوب نقش کمتری نسبت به سایر شاخص‌ها دارد.



شکل ۶: نمودار علی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در بخش مرکزی شهرستان پلدختر منبع: یافته‌های پژوهش

Figure 6: Causal diagram of good rural governance indicators in the central district of Poledokhtar county. Source: research findings

بررسی روابط علی مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی بخش موسیان شهرستان دهلران

در این بخش نیز برای ارزیابی وضعیت حکمروایی خوب روستایی در شهرستان دهلران از روش دیمتل استفاده شده است. نتایج کلی هر یک از وضعیت‌های حکمروایی خوب روستایی در جدول (۳) نشان داده شده است.

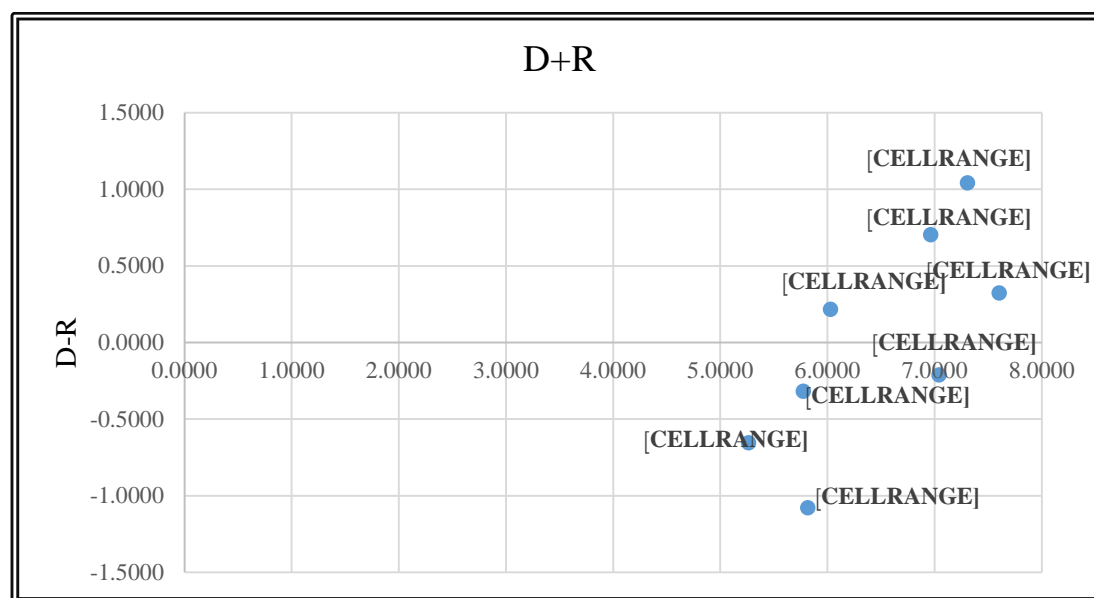
جدول ۳- نتایج اصلی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در بخش موسیان شهرستان دهلران

Table 3- The main results of good rural governance indicators in the musian district of Dehloran county

Di-Ri (تأثیرگذار و تأثیرپذیری)	Di+Ri (میزان اهمیت)	Ri (مجموع ستون)	Di (مجموع سطر)	
۱.۰۳۹۲	۷.۳۱۰۷	۳.۱۳۵۸	۴.۱۷۵۰	مشارکت
-۰.۳۲۰۶	۵.۷۷۵۹	۳.۰۴۸۲	۲.۷۲۷۶	قانونمندی
۰.۲۱۳۶	۶.۰۳۰۷	۲.۹۰۸۵	۳.۱۲۲۱	پاسخگویی
-۰.۲۱۴۵	۷.۰۴۴۲	۳.۶۲۹۳	۳.۴۱۴۹	مسئولیت‌پذیری
-۰.۶۵۷۹	۵.۲۶۴۸	۲.۹۶۱۴	۲.۳۰۳۵	توافق جمعی
-۱.۰۸۰۶	۵.۸۱۸۴	۳.۴۴۹۵	۲.۳۶۸۹	عدالت محوری
۰.۳۲۰۵	۷.۶۰۶۰	۳.۶۴۲۷	۳.۹۶۳۳	کارایی و اثربخشی
۰.۷۰۰۳	۶.۹۶۴۹	۳.۱۳۲۳	۳.۸۳۲۶	شفافیت

با توجه به جدول فوق، نتایج در بخش (Di+Ri) گویای آن است که شاخص کارایی و اثربخشی با امتیاز ۷/۶، مشارکت با امتیاز ۷/۳ و مسئولیت‌پذیری با امتیاز ۷/۰۴ در رتبه‌های اول تا سوم قرار دارند و نشان‌دهنده میزان اهمیت و اثرگذاری بیشتر هر یک از آن‌ها در شهرستان دهلران است و نقش مهمی در پایداری روستاها دارند. سایر شاخص‌ها مانند توافق جمعی، قانون‌مندی و عدالت محوری در مراتب اهمیت بعدتری نسبت به سایر شاخص‌ها برخوردارند.

در شکل (۷)، جایگاه هر یک از شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی بر اساس دو مؤلفه اهمیت و رابطه قابل‌سنجش است. در همین راستا، این نمودار نشان می‌دهد که شاخص‌های مشارکت، شفافیت، کارایی و اثربخشی و درنهایت پاسخگویی در دسته معیارهای عالی واقع شده‌اند، به طوری که در بین شاخص‌های فوق، مشارکت با بیشترین مقدار (Di-Ri)، در بالاترین قسمت نمودار قرار دارد و این شاخص نشان می‌دهد که در صورت ارتقا آن در حکمروایی خوب روستایی می‌تواند باعث ارتقا سایر شاخص‌ها شود و در نتیجه باعث پایداری روستاها در شهرستان دهلران خواهد شد. بنابراین، این شاخص جز با اهمیت‌ترین و اثرگذارترین شاخص‌ها است. همچنین شکل (۷) نشان می‌دهد که شاخص‌های مانند مسئولیت‌پذیری، قانون‌مندی، توافق جمعی و عدالت محوری جز عوامل معلول هستند و شاخص عدالت محوری کمترین مقدار (Di-Ri) را به خود اختصاص داده و به عنوان تأثیرپذیرترین شاخص شناخته شده است و در پایداری روستاها نقش کم‌رنگ‌تری دارد.



شکل ۷: نمودار علی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در بخش موسیان شهرستان دهلران

Figure 6: Causal diagram of good rural governance indicators in the musian district of Dehloran county

بنابراین از مطالب فوق می‌توان دریافت که روزبه‌روز بر انبوهی و پیچیدگی مشکلات روستاها افزوده می‌شود به‌کارگیری اصول حکمروایی خوب روستایی (شفافیت، پاسخگویی، مشارکت، قانون‌مندی، کارایی و اثربخشی، مسئولیت، عدالت محوری) ضرورت انکارناپذیر حال و چشم‌انداز آینده روستاهای دهلران و پل دختر است. از این رو

اصول اصلی حکمروایی خوب می‌تواند به‌عنوان برون‌رفت از مشکلات فعلی و ترسیم مطلوب چشم‌انداز آینده، نقش محوری در برنامه‌ریزی و رسیدن روستاها به توسعه پایدار باشد؛ بنابراین، مؤلفه‌هایی که از لحاظ حکمروایی خوب روستایی در روش دیمتل و همچنین از لحاظ اهمیت و اثرگذاری در وضعیت خوبی قرار ندارند را می‌بایست تقویت گردد تا بتوانند از نقش آن‌ها در زمینه‌سازی توسعه پایدار در این روستاها استفاده کرد و این امر نیازمند انسجام و هماهنگی کلیه نهادها و سازمان‌ها برای برون‌رفت از مشکلات وضع موجود است.

سنجش رابطه بین حکمروایی روستایی و پایداری روستایی

جهت سنجش روابط بین مؤلفه‌های حکمروایی و توسعه پایدار روستایی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جداول زیر آورده شده است.

جدول ۴- ضریب همبستگی پیرسون بین حکمروایی روستایی و پایداری روستایی دو بخش مورد مطالعه

Table 4- Pearson's correlation coefficient between rural governance and rural sustainability of the two study areas

آزمون گشتاوری پیرسون	حکمروایی روستایی			پایداری روستایی		
	حجم جامعه	سطح معناداری	ضریب همبستگی	حجم جامعه	سطح معناداری	ضریب همبستگی
حکمروایی روستایی	۲۸۴	۰/۰۰۰	۰/۷۳۷**	۱		
پایداری روستایی	۱			۲۸۴	۰/۰۰۰	۰/۷۳۷**

در جدول بالا به بررسی رابطه بین حکمروایی خوب روستایی با پایداری روستایی پرداخته شده است. از ضریب همبستگی پیرسون برای معناداری رابطه بین متغیرها استفاده شده است اگر سطح معناداری کمتر از ۵ درصد باشد با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان رابطه دو متغیر را ثابت کرد، یافته‌ها نشان می‌دهد که بین حکمروایی خوب روستایی و پایداری روستایی با مقدار ضریب همبستگی ۰/۷۳۷ در سطح ۰/۰۵ درصد آلفا رابطه معنی‌دار و مثبتی وجود دارد. با توجه به سطح معناداری به دست آمده ضریب همبستگی مشاهده شده تأیید می‌گردد. ($p \leq 0.05$). یعنی هر چه حکمروایی خوب روستایی در روستاهای دو بخش مورد مطالعه بهتر باشد به همان اندازه روستاهای بخش‌های مورد مطالعه از پایداری نسبتاً بهتری برخوردارند و بالعکس.

جدول ۵- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش مرکزی و بخش موسیان

Table 5- Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in the central district and Musian district

مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری دو بخش مورد مطالعه	همبستگی	زیست محیطی	اقتصادی	اجتماعی	کالبدی- فضایی	پایداری روستایی
مشارکت	ضریب همبستگی	۰/۱۴۱*	۰/۱۳۰*	۰/۱۰۵	۰/۲۴۳**	۰/۶۲۳**
	سطح معناداری	۰/۰۱۷	۰/۰۲۹	۰/۰۷۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
قانونمندی	ضریب همبستگی	۰/۲۱۰**	۰/۲۳۴**	-۰/۰۲۶	۰/۲۱۲**	۰/۵۲۳**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۶۵۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
پاسخگویی	ضریب همبستگی	۰/۱۷۶**	۰/۲۶۸**	۰/۰۴۲	۰/۳۷۰**	۰/۶۱۷**

ادامه جدول ۵- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش مرکزی و بخش موسیان

Continue of table 5- Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in the central district and Musian district

	سطح معناداری	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۴۸۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
مسئولیت‌پذیری	ضریب همبستگی	۰/۲۴۶**	۰/۲۵۶**	۰/۰۶۰	۰/۲۹۸**	۰/۴۶۵**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۱۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
توافق جمعی	ضریب همبستگی	۰/۲۶۵**	۰/۲۸۵**	۰/۰۷۷	۰/۴۳۵**	۰/۳۹۴**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
عدالت محوری	ضریب همبستگی	۰/۲۰۵**	۰/۲۶۹**	۰/۰۲۵	۰/۲۵۴**	۰/۲۶۲**
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۶۷۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
کارایی و اثربخشی	ضریب همبستگی	۰/۰۶۸	۰/۰۷۸	۰/۰۹۲	۰/۲۲۹**	۰/۱۹۵**
	سطح معناداری	۰/۲۵۳	۰/۱۸۸	۰/۱۲۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱
شفافیت	ضریب همبستگی	۰/۰۰۰	۰/۱۰۹	۰/۰۰۷	۰/۱۴۱*	۰/۱۲۱*
	سطح معناداری	۰/۹۹۴	۰/۰۶۶	۰/۹۰۴	۰/۰۱۷	۰/۰۴۱
حکمروایی روستایی	ضریب همبستگی	۰/۲۴۸**	۰/۳۰۳**	۰/۰۷۸	۰/۴۱۵**	۰/۷۳۷**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۹۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

همان‌طوری که در جدول بالا نشان داده شده است رابطه بین تمامی مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی (مشارکت، قانونمندی، مسئولیت‌پذیری، توافق جمعی، عدالت‌محوری، کارایی و اثربخشی، شفافیت) با مؤلفه‌های پایداری روستایی (زیست‌محیطی، اقتصادی و کالبدی- فضایی) روستاهای دو بخش مورد مطالعه، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p \leq 0.05$) که در این بین با مؤلفه پایداری اجتماعی با سطح معناداری (۰/۱۹۰) و ضریب همبستگی (۰/۰۷۸) معنی‌دار نبوده ($p > 0.05$) و با توجه به نظر پاسخگویان (نبود آرامش در روستا، نزاع و اختلافات طایفه‌ای، اعتماد نداشتن به شورا و ...) آن معنی‌دار نبوده و میزان رابطه ضعیف می‌باشد بهترین ضریب همبستگی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی با شاخص‌های پایداری روستایی در بخش‌های مورد مطالعه در ابعاد کالبدی- فضایی (۰/۴۵۱)، اقتصادی (۰/۳۰۳)، زیست‌محیطی (۰/۲۴۸) و اجتماعی (۰/۰۷۸) است. مجموع بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق در بخش‌های مورد بررسی نیز برابر است با ۰/۷۳۷ که از ضریب همبستگی متوسطی به بالایی برخوردار می‌باشد.

همان‌طور که یافته‌های جدول (۶) نشان می‌دهد، یافته‌های ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی (مشارکت، قانونمندی، مسئولیت‌پذیری، توافق جمعی، عدالت‌محوری، کارایی و اثربخشی، شفافیت) با پایداری روستایی (زیست‌محیطی، اقتصادی و کالبدی- فضایی) روستاهای مورد مطالعه در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد ($p \leq 0.05$) که در این میان با مؤلفه پایداری اجتماعی با سطح معناداری (۰/۰۵۶) و همبستگی (۰/۱۳۵) معنادار نبوده است ($p > 0.05$) با توجه به نظر پاسخگویان آن معنی‌دار نشده و میزان رابطه نیز ضعیف است. همان‌طوری که در جدول بالا نشان داده شده است بیشترین ضریب همبستگی مؤلفه‌های

حکمروایی خوب روستایی با پایداری روستایی روستاهای مورد بررسی بخش مرکزی پل دختر در بعد پایداری کالبدی- فضایی ۰/۴۳۸، پایداری اقتصادی ۰/۳۹۳، پایداری زیست محیطی ۰/۳۶۵ و پایداری اجتماعی ۰/۱۳۵ است. مجموع ضرایب همبستگی بین مؤلفه حکمروایی خوب روستایی و مؤلفه‌های پایداری روستایی ۰/۴۷۲ می‌باشد که ضریب همبستگی خوبی را نشان می‌دهد.

جدول ۶- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش مرکزی شهرستان پل دختر

Table 6-Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in central district of Poledokhtar county

مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری بخش مرکزی شهرستان پل دختر	همبستگی	زیست محیطی	اقتصادی	اجتماعی	کالبدی- فضایی	پایداری روستایی
مشارکت	ضریب همبستگی	۰/۲۵۸**	۰/۱۵۸*	۰/۱۴۳*	۰/۲۲۸**	۰/۲۹۹**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۲۵	۰/۰۴۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰
قانونمندی	ضریب همبستگی	۰/۲۵۸**	۰/۳۱۸**	-۰/۰۵۶	۰/۲۴۹**	۰/۳۱۱**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۳۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
پاسخگویی	ضریب همبستگی	۰/۲۵۳**	۰/۲۹۶**	۰/۱۴۳*	۰/۳۳۰**	۰/۳۷۱**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۴۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
مسئولیت پذیری	ضریب همبستگی	۰/۳۳۲**	۰/۳۳۳**	۰/۱۱۵	۰/۳۳۱**	۰/۳۹۲**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۰۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
توافق جمعی	ضریب همبستگی	۰/۳۴۵**	۰/۳۴۷**	۰/۰۷۴	۰/۴۷۹**	۰/۴۳۳**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۲۹۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
عدالت محوری	ضریب همبستگی	۰/۲۴۰**	۰/۳۴۳**	۰/۰۱۹	۰/۳۰۵**	۰/۲۹۷**
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۷۹۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
کارایی و اثربخشی	ضریب همبستگی	۰/۱۲۲	۰/۱۰۹	۰/۱۵۰*	۰/۲۰۳**	۰/۲۳۴**
	سطح معناداری	۰/۰۸۶	۰/۱۲۴	۰/۰۳۵	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱
شفافیت	ضریب همبستگی	۰/۰۱۴	۰/۰۸۲	۰/۰۹۷	۰/۰۱۷	۰/۰۸۹
	سطح معناداری	۰/۸۴۸	۰/۲۵۱	۰/۱۷۳	۰/۸۱۰	۰/۲۱۲
حکمروایی روستایی	ضریب همبستگی	۰/۳۶۵**	۰/۳۹۳**	۰/۱۳۵	۰/۴۳۸**	۰/۴۷۲**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۵۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

جدول ۷- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش موسیان شهرستان دهلران

Table 7- Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in Musian district of Dehloran county

مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری بخش موسیان شهرستان دهلران	همبستگی	زیست محیطی	اقتصادی	اجتماعی	کالبدی- فضایی	پایداری روستایی
مشارکت	ضریب همبستگی	-۰/۰۱۹	۰/۹۰۶**	۰/۲۳۵*	۰/۲۳۵*	۰/۶۵۸**
	سطح معناداری	۰/۸۶۴	۰/۰۰۰	۰/۰۳۱	۰/۰۳۱	۰/۰۰۰

ادامه جدول ۷- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش موسیان شهرستان دهلران
Continue of table 7- Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in Musian district of Dehloran county

قانونمندی	ضریب همبستگی	۰/۰۴۲	۰/۷۹۹**	۰/۰۶۴	۰/۰۶۷	۰/۴۲۹**
	سطح معناداری	۰/۷۰۵	۰/۰۰۰	۰/۵۶۲	۰/۵۴۸	۰/۰۰۰
پاسخگویی	ضریب همبستگی	-۰/۲۱۰	۰/۶۱۱**	۰/۴۳۱**	۰/۴۳۱**	۰/۶۴۵**
	سطح معناداری	۰/۰۵۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
مسئولیت‌پذیری	ضریب همبستگی	-۰/۱۰۸	۰/۷۸۳**	۰/۲۰۵	۰/۲۱۵*	۰/۵۶۹**
	سطح معناداری	۰/۳۳۰	۰/۰۰۰	۰/۰۶۱	۰/۰۵۰	۰/۰۰۰
توافق جمعی	ضریب همبستگی	۰/۰۳۸	۰/۴۰۸**	۰/۱۰۰	۰/۲۶۱*	۰/۳۳۲**
	سطح معناداری	۰/۷۳۰	۰/۰۰۰	۰/۳۶۷	۰/۰۱۶	۰/۰۰۲
عدالت محوری	ضریب همبستگی	۰/۰۲۷	۰/۵۳۵**	۰/۲۶۵*	-۰/۰۰۵	۰/۴۷۳**
	سطح معناداری	۰/۸۰۷	۰/۰۰۰	۰/۰۱۵	۰/۹۶۱	۰/۰۰۰
کارایی و اثربخشی	ضریب همبستگی	-۰/۱۷۲	۰/۵۳۲**	۰/۲۶۷*	۰/۲۶۷*	۰/۴۳۰**
	سطح معناداری	۰/۱۱۸	۰/۰۰۰	۰/۰۱۵	۰/۰۱۴	۰/۰۰۰
شفافیت	ضریب همبستگی	-۰/۲۳۴*	۰/۶۹۰**	۰/۲۵۹*	۰/۳۳۲**	۰/۵۷۵**
	سطح معناداری	۰/۰۳۲	۰/۰۰۰	۰/۰۱۷	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰
حکمروایی روستایی	ضریب همبستگی	-۰/۱۲۲	۰/۸۹۸**	۰/۳۰۳**	۰/۳۳۲**	۰/۷۰۸**
	سطح معناداری	۰/۲۶۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰

طبق جدول (۷) در بخش موسیان شهرستان دهلران با توجه به یافته‌های تحقیق ضریب همبستگی مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی و پایداری روستایی در بین تمام مؤلفه‌های حکمروایی با پایداری روستایی (اقتصادی، اجتماعی و کالبدی- فضایی) رابطه مثبت و معنی‌داری مشاهده شده است ($p \leq 0.05$). همچنین ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که در بخش موسیان بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی (مشارکت، قانونمندی، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، توافق جمعی، عدالت محوری، کارایی و اثربخشی) با مؤلفه پایداری زیست‌محیطی رابطه معناداری مشاهده نشده است ($p > 0.05$) با توجه به نظر پاسخگویان Sig آن معنادار نبوده و ضریب همبستگی آن ضعیف است. مجموع ضریب همبستگی بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب با مؤلفه‌های پایداری در بخش موسیان شهرستان دهلران ۰/۷۰۸ است که از سطح ضریب همبستگی بالایی برخوردار می‌باشد.

همان‌گونه که در خروجی تحلیل واریانس در قالب جدول ANOVA، مقدار آماره F برابر با ۱۱/۶۶۸ با سطح معناداری ۰/۰۰۰ بوده (آلفا کوچک‌تر از ۰/۰۵)، تفاوت معناداری از لحاظ وضعیت پایداری بین روستاهای مورد مطالعه وجود داشته است. با استفاده از آزمون TUKEY به لحاظ وضعیت پایدار روستایی، روستاها را به ۶ طبقه یا زیرمجموعه همخوان تقسیم کرده، روستاهایی که در طبقه ۶ (شهرک ولیعصر، دشت عباس و عین خوش) قرار دارند از لحاظ پایداری دارای بالاترین سطح و روستاهایی که در طبقه ۱ (گری باباخان و گردنگاه شاعلی) قرار دارند، دارای پایین‌ترین سطح پایداری می‌باشند (جدول ۹).

جدول ۸- مقایسه میانگین وضعیت پایداری روستایی در روستاهای دو بخش مورد مطالعه (ANOVA)

Table 8- Comparison of the average state of rural sustainability in the villages of the two study areas (ANOVA)

سطح معناداری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	آنوا توکی
۰/۰۰۰	۱۱/۶۶۸	۱۸۵۲/۸۱۳	۲۷	۵۰۰۲۵/۹۵۷	تفاوت درون گروهی
		۱۵۸/۷۹۹	۲۵۶	۴۰۶۵۲/۴۳۸	تفاوت بین گروهی
			۲۸۳	۹۰۶۷۸/۳۹۴	مجموع

جدول ۹- طبقه‌بندی روستاها بر اساس وضعیت پایداری بر اساس آزمون (TUKEY)

Table 9- Classification of villages based on sustainability status based on Tukey test

روستاها					
پایدار		نیمه پایدار		ناپایدار	
طبقه ۶	طبقه ۵	طبقه ۴	طبقه ۳	طبقه ۲	طبقه ۱
شهرک ولیعصر	سراب حمام	پران پرویز	سادات	بابا خوارزم کریم	گری باباخان
دشت عباس	وره زرد	واشیان چشمه شیرین	دالپری	ملاوی	گردنگاه شاعلی
عین خوش	پتک دیناروند		نهرعنبر	بابا بهرام	
	شهرک سپتون		برج کبود	دولابی بادامک	
	پاعلم		میدان بزرگ	چم هندی	
			شهرک بدر	ابوغویر	
				واشیان نصیر تپه	
				چم گز	
				جلگه خلیج بالا	
				سراب رجب	
				چم مهر	

نتیجه گیری

این پژوهش برای شناسایی عوامل مؤثر در حکمروایی شایسته محلی، در سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان پلدختر و بخش موسیان شهرستان دهلران انجام گرفت. نتایج تحلیل‌ها نشان می‌دهد که سطوح پایین خدمات‌دهی عمومی روستاهای (چم کبود، چم هندی، بابا بهرام، گری باباخان)، عدم اعتماد شایسته مردم به دولت (روستاهای چم مهر، ابوغویر، ملاوی، جلگه خلیج بالا، گردنگاه شاعلی و واشیان تپه نصیر)، عدم مشارکت قابل توجه مردم در فرایند برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و اجرا، فقدان یکپارچگی در سیاست‌گذاری توسعه سکونتگاه‌های روستایی (روستاهای ملاوی، دولابی بادامک، چم هندی، گردنگاه شاعلی و بابا خوارزم کریم)، از جمله مشکلات در مسیر تحقق حکمروایی شایسته در روستاهای مورد مطالعه است. برای بررسی و ارزیابی وضعیت حکمروایی خوب و توسعه پایدار در دو بخش مرکزی شهرستان پلدختر و بخش موسیان شهرستان دهلران از روش دیمتل، آزمون

پیرسون و آنوا توکی بهره گرفته شد. نتایج حاصل از روش دیمتل در نمودار علی نشان داد که در بین مؤلفه‌های حکمروایی، کارایی و اثربخشی، مشارکت، شفافیت، مسئولیت‌پذیری و عدالت محوری بیشترین تأثیر را در بهبود توسعه پایدار روستاهای دهلران داشته است. همچنین کمترین تأثیر را شاخص‌های توافق جمعی، پاسخگویی و قانونمندی داشته‌اند. در روستاهای بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر نیز نتایج نشان می‌دهد که مشارکت، شفافیت و کارایی و اثربخشی به ترتیب بیشترین اثرگذاری را توسعه روستاهای مورد مطالعه داشته‌اند. باین وجود شاخص‌هایی مانند قانونمندی، توافق جمعی و عدالت محوری نقش کمتری در توسعه روستاهای مورد مطالعه داشته‌اند. نتایج حاصل از آزمون پیرسون با اطمینان ۰/۹۵ و سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ درصد نشان داد که، بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی و پایداری روستایی، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد که مقدار ضریب همبستگی به‌دست‌آمده برابر با ۰/۳۸۵ درصد است. بنابراین می‌توان گفت که هر چه مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی (متغیر مستقل) در روستاهای دو بخش مورد مطالعه مناسب‌تر و مطلوب‌تر باشند به همان نسبت پایداری روستایی (متغیر وابسته) از وضعیت بهتری برخوردار می‌باشد و نواحی روستایی از نظر اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی وضعیت پایداری خواهند داشت. در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر بین مؤلفه‌های حکمروایی و سه مؤلفه پایداری روستایی (زیست‌محیطی، اقتصادی و کالبدی- فضایی) رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و در بخش موسیان شهرستان دهلران بین مؤلفه‌های حکمروایی و سه مؤلفه پایداری روستایی (اقتصادی، اجتماعی و کالبدی- فضایی) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. مجموع ضریب همبستگی بین حکمروایی و پایداری روستایی دو بخش مورد مطالعه نشان می‌دهد که در بخش موسیان ضریب همبستگی بیشتری بین شاخص‌های مورد مطالعه و پایداری وجود دارد. آزمون آنوا توکی برای تعیین وضعیت روستاهای از نظر پایداری دو بخش مورد مطالعه نشان می‌دهد که روستاهای (شهرک ولیعصر، دشت عباس و عین خوش) در بالاترین درجه پایداری و روستاهای (گری باباخان و گردنگاه شاعلی) در پایین‌ترین طبقه قرار گرفته‌اند که گویای وضعیت ناپایدار شاخص‌ها در این روستاها می‌باشد. بیشتر روستاهای که در بخش دهلران شهرستان موسیان مورد بررسی قرار گرفته‌اند شرایط پایدار یا نیمه پایدار قرار دارند و اکثر روستاهای بخش مرکزی پل‌دختر شرایط ناپایدار یا نیمه پایدار دارند. این نتایج نشان‌دهنده شرایط بهتر روستاها در بخش دهلران شهرستان موسیان، نسبت به روستاهای بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر است. یافته‌های پژوهش حاضر، با یافته‌های محققان دیگر از جهاتی همسویی داشته و در زمینه‌هایی نیز متفاوت است که این تفاوت در تحقیق نوآوری این پژوهش محسوب می‌شود: (Norouzi and Ebrahimi(2018 در پژوهشی به تحقیق‌پذیری شاخص‌های حکمروایی خوب در نواحی روستایی شهرستان لنجان پرداخته‌اند و نتایج آن‌ها نشان می‌دهد که شاخص‌های حکمروایی خوب در بین روستاهای مورد مطالعه تفاوت معنادار دارند و اصلی‌ترین شاخص‌هایی که باید در حکمروایی روستایی سنجیده شود را معرفی کردند. در پژوهش حاضر نیز از همین شاخص‌ها که اعتبار علمی آن اثبات شده، استفاده شد. (Roknedine Eftekhari et al(2012، در پژوهشی به ارائه الگوی مناسب حکمروایی خوب روستایی در ایران پرداخته‌اند و نتایج آن‌ها با استفاده از آزمون T نشان می‌دهد که حکمروایی

خوب روستایی در اکثر روستاهای مورد مطالعه از وضعیت مناسبی برخوردار نبوده است که در این پژوهش نیز نتایج بسیار نزدیکی در مورد وضعیت نامناسب حکمروایی روستایی مشخص شد. (Pazoki et al(2020)، در مطالعه به تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب در توسعه پایدار روستایی پرداخته و نتایج آن‌ها نشان می‌دهد که سطح حکمروایی و پایدار روستاها در وضعیت مناسبی بوده و رابطه معناداری بین حکمروایی خوب و پایداری روستایی وجود داشته است و این نتایج با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد. تفاوت پژوهش با مطالعات قبلی نیز در زمینه استفاده از چندین روش و تکنیک برای مشخص کردن تفاوت موجود بین دو ناحیه و همچنین شناخت ارتباط بین تحقق شاخص‌های حکمروایی خوب و پایداری در محیط روستاها می‌باشد. از مباحث فوق می‌توان نتیجه گرفت که حکمروایی روستایی به‌عنوان رویکرد جدید در حکومت با شاخص‌های خاص خود نقشی مؤثری در زمینه مدیریت روستایی دارد. با توجه به نتیجه‌های به‌دست آمده، به‌منظور حکمروایی بهتر روستایی در دو محدوده مورد بررسی، راهکارهای زیر را می‌توان پیشنهاد نمود:

- توجه بیشتر به روستاهایی که شرایط مطلوبی از نظر شاخص‌های حکمروایی خوب ندارند، بخصوص روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر (روستاهای ملاوی، گری باباخان، بابا خوارزم، بابا بهرام و دولابی بادامک) در برنامه‌ها و طرح‌های استانی.
- ارتقاء سطح دانش و مهارت مدیران روستایی (روستای چم هندی، ابوغویر، گری باباخان، گردانگاه شاعلی، دولابی بادامک و بابا بهرام).
- استفاده از مدیران محلی در روستاهای (چم گز، برج کبود، بابا خوارزم)
- توجه کردن به شاخص‌های زیست‌محیطی در روستاهای (چم هندی، گردانگاه شاعلی، ابوغویر، بابا بهرام)
- توجه به شاخص‌های اجتماعی در روستاهای (بابا خوارزم کریم، گردانگاه شاعلی، گری بابا خان، چم مهر، ملاوی)
- توجه به سیمای روستا (چم هندی، ابوغویر، واشیان نصیر تیه، میدان بزرگ، چشمه شیرین)
- توجه بیشتر به شاخص‌هایی که مشخص شد در محدوده‌های مورد مطالعه بیشترین تأثیر را روی موفقیت حکمروایی دارند، از جمله شاخص‌های کارایی و اثربخشی، مشارکت، شفافیت، مسئولیت‌پذیری و عدالت محوری. برای مثال اگر بخواهیم حکمروایی روستایی موفقیت بیشتری در روستاها داشته باشد باید با جلب همکاری و مشارکت بیشتر مردم باشد.
- شفافیت بیشتر دهیاران و شوراها در روستاهای بخش مرکزی شهرستان پلدختر در برنامه‌ها و طرح‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در جهت مشارکت بیشتر و موفقیت حکمروایی
- از آنجاکه نتایج نشان داد بین پایداری (زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی) و بهبود وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد، می‌توان با بهبود وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب مانند شفافیت، عدالت محوری و مسئولیت‌پذیری، به توسعه پایدار و پیشرفت روستاها کمک نمود.

References

- Anabestani, A., & Soleymani, z. (2019). "The effect of good governance on increasing the quality of the physical environment of rural settlements". *Journal of Research and Rural Planning*, 8(2): 145-163. <https://magiran.com/p1980711>.
- Andrew, B. (2014). "Leadership and the governance of rural communities", *Journal of Rural Studies*, 34, 254-262. doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.01.007.
- Arora-Jonsson, S. (2017). "The realm of freedom in new rural governance: Micro-politics of democracy in Sweden". *Journal of Geoforum*, 79, 58-69. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2016.12.010>.
- Bemile, R., & Boateng, R. (2015). "Promoting good governance through information and communication technology in resource-poor contexts". *Conference Paper- Proceedings of the Africa Digital Week, 25-29 July 2015*.
- Dadvar Khani, F., Salmani, M., Farhadi, S., & Zare, Z. (2011). "Good governance for rural poverty reduction strategy". *Journal of Human Geography*, 4, 103-20. [In Persian]. sid.ir/paper/177107/fa.
- Darvishi, H., Rokneddin Eftekhari, A., Rahmani, B., Sarrafi, M., & Atashak, M. (2019). "Analysis of factors affecting the inefficiency of spatial policies in rural areas of Iran". *Journal of Research and Rural Planning*, 25(2), 115-130. <https://dx.doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.73320>.
- DorkasRambu, A., Dolfriandra Huruta, A., & Cheng, Wen, L (2020). "Rural microfinance sustainability: Does local wisdom driven- governance work?". *Journal of Cleaner Production*, 267, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.122153>.
- Dwyer, L., Edwards, D., Mmistilis, N., Roman, C., & Scott, N. (2009). "Destination and enterprise management for a tourism future". *Journal of Tourism Management*, 30(1), 63-74. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.04.002>.
- Farajirad, Kh., Kazemian, Gh., & Rokneddin Eftekhari, A. (2013). " Pathology of regional development policies in Iran: An institutional approach ". *Journal of Process Management & Development*, 26(2), 27-58. [In Persian]. <http://jmdp.ir/article-1-1733-en.html>.
- Frans, J.G., & Luloff, A.E. (2009). " An Institutional Analysis of Rural Policy in the United States". *Community Development*, (40)3, 232-246. <https://doi.org/10.1080/15575330903091696>.
- Frank, M., Mariapina, T., & Maria, D. L. (2013). "Social capital and governance for sustainable rural development". *Studies in Agricultural Economics*, 115(2), 104-110. <http://dx.doi.org/10.7896/j.1220>.
- Firouzi, M.A., & Alizadeh, H. (2017). "Analyzing and forecasting of urban governance approach realization in the urban management of Ahvaz city". *Journal of Geographical Space*, 58 (17), 265-284. [In Persian].
- Graham, J., Bruce, A., & Plumptre, T. (2003). "Principles for good governance in the 21st century". *Policy brief*, 15 (6), 31-45.
- Kabiri, A., & Valai, M. (2019). "The effects of social capital in achieving rural good governance Case study: Zarrineh rood and Marhamat abad shomali rural districts, Miandoab". *Journal of Geographical Space*, 64, 75-97. [In Persian].
- Khoshfar, GH., Shayan, M., & Khodadad, M. (2019). "An analysis of rural management performance with emphasis on good governance indicators: Villages in Zarrin Dasht County". *Journal of Socio-Cultural Development Studies*, 7, 9-35. [In Persian]. <https://www.sid.ir/paper/515379/fa>.
- Macken walsh, A. (2011). "Partnership and subsidiarity? A case-study of farmers' participation in contemporary EU governance and rural development initiatives". *Journal of Rural Society*, 21(1), 43-53. <https://doi.org/10.5172/rsj.2011.21.1.43>.
- Manyi, E. E. (2007). "Local governments and rural development: A case study of buea in cameroon". *Thesis of Master, Environment and Sustainability Centre for Development and the Environment, University of Oslo Blindern, Norway*. https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/32690/Eyong_thesis.pdf?sequence=1.

- Matovu, George. (2002). "Policy options for good governance and local economic development in eastern and Southern Africa". *Journal of Urban Forum*, 13, 121-133. <https://doi.org/10.1007/s12132-002-0018-x>.
- Meydari, A., & Kheirkhahan, J. (2005). "*Good governance: The foundation of development*", Tehran: Islamic Consultative Assembly, Research Center Pub.
- Norouzi, A., Mahdavi, D., & Badrizadeh, Z. (2018). "Evaluating the performance of Village administrations using the framework of rural good governance indicator (A case study: rural areas in central district of Isfahan county)". *Journal of Rural Research*, 8(4), 649-662. [In Persian]. <https://doi.org/10.22059/jrur.2018.64055>.
- Norouzi, A., & Ebrahimi, E. D. (2018). "Investigating realization of good governance indicators in rural areas of Lenjan County". *Journal of Physical Development Planning*, 10, 93-109. [In Persian]. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.26455471.1397.5.2.6.1>.
- OECD, (2017), "*Monitoring progress in multi level governance and rural policy*", Paris: OECD Pub, Sweden. <https://doi.org/10.1787/19900759>.
- OECD, (2016), "*The new rural paradigm: policies and governance*", Paris: OECD Pub. <https://doi.org/10.1787/9789264023918-en>.
- Oliveira, J., Doll, N.H., Balaban, O., Jiang, P., Dreyfus, M., Suwa, A., Penaranda, R.M., & Dirgahayani, P. (2013). "Green economy and governance in cities: Assessing good governance in key urban economic processes". *Journal of Cleaner Production*, 58, 138-152. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.07.043>.
- Pazoki, M., Sheikhi, D., & Samadi, SH. (2020). "Analysis of management based on good governance role in sustainable rural development, case study: Filestan pakdasht township". *Journal of Geography and Development*, 58, 93-112. [In Persian]. <https://doi.org/10.22111/gdij.2020.5178>.
- Rahmani Fazli, A., Sadeqi, M., & Alipoorian, J. (2015). "Theoretical basis of good governance in the modern rural management". *Journal of Urban Management*, 37, 43-53. [In Persian]. <https://www.sid.ir/paper/92137/fa>.
- Raja Kasim, R., Awang, A., & Hashim, Z. (2013). "Innovative and sustainable governance model of rural transformation center in agribusiness projects: A conceptual paper". *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 107, 67-71. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.400>.
- Roknedine Eftekhari, A., Azimi Amoli, J., PourTaheri, M., & Ahmadipour, Z. (2012). "Providing a good pattern of good rural governance in Iran". *Journal of Geopolitics*, 8(2), 1-28. [In Persian]. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.17354331.1391.8.26.1.9>.
- Saidi, A. (2008). "*Encyclopedia of urban and rural management*". Tehran: Iran's Municipalities and Village administrators Pub.
- Sarraf, M. (2008). "Regularizing informal settlements in light of good urban governance in Iran". *Journal of the Urban Development and Organization*, 23-24, 4-13. [In Persian].
- Taleshi, M., DarbanAstane, A., & Mousavi, S. (2018). "Explaining the spatial pattern of rural good governance in Karaj metropolitan". *Journal of Geographical Urban Planning Research*, 5, 585-606. [In Persian]. <https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2018.245340.809>.
- UNDP, (2002), "*Governance for sustainable human development*", New York: Vaily Pub. <https://digitallibrary.un.org/record/492551>.
- Uson, T., Klonner, C., & Hofle, B. (2016). "Using participatory geographic approaches for urban flood risk in Santiago de Chile: Insights from a governance analysis". *Journal of Environmental Science & Policy*, 66, 62-72. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2016.08.002>.
- Vitudes, A. (2016). "Good governance principle in spatial planning at local scale". *Science Direct*, 161, 1710-1714. <https://doi.org/10.1016/j.proeng.2016.08.650>.
- Woods, M. (2005). "*Rural geography: Processes, responses and experiences in rural restructuring*". London: Sage Pub.
- Woreda, H. (2017). "Decentralized good governance in rural land administration: The Case of agrarian society Ethiopia". *International Journal of Engineering Development and Research*, 5, 131-142.

-Zahedi, Sh., &Ebrahimpour, H. (2012). "*Governance on the Basis of Sustainability (With a Focus on Environmental Preservation)*". Tehran:Samt Pub.

-Zhenning, Yu., Cifang, Wu., Yongzhong,T.,&Zhang, X. (2018). "The dilemma of land expansion and governance in rural China: A comparative study based on three townships in Zhejiang province". *Journal of Land Use Policy*, 71, 602-611. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.09.054>.

Investigating the effective factors in achieving good local governance: case study (villages in the central district of Poldakhtar county and Mosian district of Dehloran county)

Abstract

Today, development of villages compared to the past has an inclusive linking with the concept of management. Rural effective management needs utilizing new managerial perspectives such as good governance, especially rural good governance in development process. In this regard, the present study aims to clarify and investigate the effective components in fulfilling rural good governance in rural settlements of Poldokhtar County's central district and also Mosian district of Dehloran County. Data collection resources are library and survey-based and research tool is questionnaire. The results of causative relations of Demitel technique show that indices of efficiency and effectiveness are the most effective and legality indicator is the most impression in Poldokhtar County's central district. Also, transparency indicator is identified as the most effective and justice indicator as the most impression indicator of good rural governance in Mosian District of Dehloran County. Findings of correlation coefficient disclosed that there is a positive and meaningful correlation between rural governance constituents (participation, answering, legality, responsibility, collective agreement, impartiality, transparency, efficiency, and effectiveness) with rural sustainability and all components, except social sustainability in Poldokhtar County's central district ($p \leq 0.05$). Also, it was revealed that there is a meaningful relation among constituents of rural governance and sustainability components, except environmental one in Mosian district of Dehloran County ($p > 0.05$). Moreover, Toki's test findings show that Mosian district villages have a better condition compared to the central district in the field of sustainability.

Keywords: good governance, rural good governance, sustainable rural development, central district of Poldokhtar County, Mosian district of Dehloran County